

हिमाचलं स्वपादयोः स्थातुं गच्छति द्विइञ्जनयुक्तेन भाजपासर्वकारेण राज्यस्य धनं लुण्ठितम्- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुखुः

हिमसंस्कृतवार्ता: -जोगिन्द्रनगरम्। गुरुवासेरे जोगिन्द्रनगरे जनसभां सम्बोधयन् मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुखुः भाजपा पूर्वजयरामठाकुरसर्वकारे च वाक्प्रहारं कृतवान्। सुखुः अवदत् यत् अस्माकं सर्वकारः २२ मासेभ्यः सत्तायां वर्तते। अस्मिन् काले अस्माकं बहूनि आह्वानानि आसन्, राज्यस्य कोषः शून्यः आसीत्। सुखुः उक्तवान् यत् भाजपा निर्वाचनात् पूर्वं राज्ये ५,००० कोटिरूप्यकाणि वितरितवती। जनानां धनम् आसीत्। सः राजनैतिकलाभार्थं संस्थानानि उद्धाटितवान्। विद्युत्-जलं निःशुल्कं कृतम्। यदा अहं मुख्यमंत्री अभवम् तदा अस्य राज्यस्य व्ययस्य संचालनाय एकमासस्य एव धनम् आसीत्।

द्विइञ्जनयुक्तेन भाजपासर्वकारेण राज्यस्य धनं लुण्ठितम्। ते हस्तद्वयेन राज्यस्य धनं लुण्ठयित्वा राजनैतिकरोटिकां भङ्गयितुं प्रयतन्ते स्म। भाजपया बृहत् होटलानां विद्युत् शुल्कमपि क्षमाकृतम् आसीत्। अस्माभिः उपदानस्य युक्तिकरणं कृतं परन्तु वयं सामान्यजनस्योपरि भारं न कृतवन्तः। गुणवत्तापूर्णशिक्षायां हिमाचलप्रदेशः अद्य देशे २१तमं स्थानं प्राप्तवान्। कर्करोगे द्वितीयस्थानं प्राप्नोति। संस्थाः सुदृढं कर्तुं वयं प्रयत्नम् कुर्मः, अद्य अहं वक्तुं शक्नोमि यत् हिमाचलः पादयोः स्थातुं स्थितिं प्राप्तवान् इति। वयं स्वनीतिषु परिवर्तनं करिष्यामः, कठिननिर्णयान् करिष्यामः। सः अवदत् यत् जयरामसर्वकारे पठानकोट- मण्डीमार्गः द्विमार्गः आसीत्, अधुना तत् चतुष्पंक्तिमार्गं कर्तुं प्रयतन्ते। चतुष्पंक्तिराजमार्गेण पर्यटनस्य नूतनाः आयामाः स्थापयिष्यन्ते। सर्वोच्चन्यायालये शानन परियोजनायाः युद्धं प्रचलति। कुहल परियोजना- ३ अस्मिन् वर्षे आरभ्यते। भाजपा राज्यस्य जनानां सर्वकारस्य पतनस्य प्रयासं कृत्वा कमलस्य अभियानं प्रारब्धवती। १४ मासेषु अस्माकं सर्वकारेण २२०० कोटिरूप्यकाणाम् अतिरिक्तं राजस्वं प्राप्तम्। द्वारेषु बहूनि चौरद्वाराणि सन्ति, तानि

अवश्यमेव निरुद्धानि करणीयानि। निर्वाचनकाले भाजपा शौचालयकरस्य मिथ्यारोपणं चालितवती इति मुख्यमंत्री अवदत्। जयरामठाकुरः पञ्चवर्षपर्यन्तं मुख्यमंत्री भूत्वा मण्डीम् किमपि न दत्तवान्। शब्दैः, वाण्या च सर्वं दत्तं, किन्तु कर्मणः किमपि न कृतम्। सुन्नी, लुहारी, धौलासिद्ध तिस्रः विद्युत् परियोजनाः सर्वकारेण अधिग्रहीष्यते। सुखुः अवदत् यत् केन्द्रेण अस्माकं ऋणस्य सीमा न्यूनीकृता अस्ति। अस्माकं ९,२०० कोटिरूप्यकाणि केन्द्रेण पार्श्वे सन्ति। यदि भाजपानेतारः एतावन्तः शुभचिन्तकाः सन्ति तर्हि केन्द्रात् १२०० कोटिरूप्यकाणि दातुं साहाय्यं कुर्वन्तु। वयं युद्धं कुर्मः, प्रत्येकं आह्वानं सम्मुखीकृतवन्तः। स्वकीयेन प्रकारेण स्वास्थ्यसेवासु उन्नयनं कृतम्। जोगिन्द्रनगरे वैद्यानां परिचारिकाणां च अभावः पूरितः भविष्यति। जोगिन्द्रनगरक्षेत्रे ३२ मार्गाणां कृते वित्तम् उपलब्धं भविष्यति। आकसीजनसंयन्त्रम् अपि स्थापितं भविष्यति। असौ अकथयत् यत् भूभूजोत-कन्दरायाः विषयः प्रधानमन्त्रिणः समक्षे स्थापितः अस्ति। यदि जयरामठाकुरः एतद् रोधयितुं देहलीं न गच्छति तर्हि एतस्य अनुमोदनं हिमाचलाय सुनिश्चितं वर्तते।

गीतोपदेशः

न च श्रेयोऽनुपश्यामि
हत्वा स्वजनमाहवे |

न काङ्क्षे विजयं कृष्ण

न च राज्यं सुखानि च || ३१ ||

शब्दार्थ- न - न तो; च - भी; श्रेयः - कल्याण; अनुपश्यामि - पहले से देख रहा हूँ; हत्वा - मार कर; स्वजनम् - अपने सम्बन्धियों को; आहवे - युद्ध में; न - न तो; काङ्क्षे - आकांक्षा करता हूँ; विजयम् - विजय; कृष्ण - हे कृष्ण; न - न तो; च - भी; सुखानि - उसका सुख; च - भी |

भावार्थ

हे कृष्ण! इस युद्ध में अपने ही स्वजनों का वध करने से न तो मुझे कोई अच्छाई दिखती है और न, मैं उससे किसी प्रकार कि विजय, राज्य या सुख की इच्छा रखता हूँ।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

नायबसिंह सैनी हरियाणाप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रीरूपेण शपथग्रहणं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रवीण कुमारः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी नायबसिंह सैनी इत्यस्मै हरियाणाप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रीरूपेण शपथग्रहणाय अभिनन्दनं कृतवान्। श्री मोदी महोदयः राज्य मन्त्रिमण्डलस्य अभिनन्दनम् कृतवान्। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् राज्यसर्वकारः सुशासनस्य अनुभवस्य च संयोजनम् अस्ति यत् हरियाणाप्रदेशस्य विकासं नूतनानि ऊर्ध्वतानि नेष्यति। श्री मोदी इत्यनेन विश्वासः प्रकटितः यत् डबलइञ्जिनसर्वकारः निर्धनानाम्, कृषकाणां, सैनिकानाम्, युवानां, महिलानां च तथा च समाजस्य प्रत्येकस्य वर्गस्य सेवायां कोऽपि अवकाशम् न त्यक्ष्यति।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपाल-परिसरे अखिलभारतीय-क्रीडा-सांस्कृतिक-शैक्षिक-स्पर्धाः

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रवेशकुमारशुक्लः, भोपालम्) केन्द्रीय-संस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपाल-परिसरे आश्विनशुक्लपूर्णिमातः कार्तिककृष्णद्वितीयापर्यन्तं त्रिदिवसीय अखिलभारतीय-क्रीडा-सांस्कृतिक-शैक्षिक स्पर्धायाः समायोजनमभवत् । अयमखिलभारतीययुवमहोत्सवस्य किमपि उद्देश्यमवश्यमेव भवति

यतो हि सुधयः निगदन्ति यत् प्रयोजनमुद्दिश्य न मन्दोऽपि प्रवर्तते अतः सर्वेषां छात्राणां मानसिक-बौद्धिकादि सर्वांगीणविकासाय अयं अखिलभारतीययुवमहोत्सवः समनुष्ठितः । सर्वप्रथमं विविधेभ्यः परिसरेभ्यः आगताः छात्राः एवञ्च परिसरीय आचार्याः कर्मचारिणः विद्यार्थिनश्च प्रातः अष्टवादने शोभायात्रायां समुद्रताः। सर्वादौ प्रातः सप्तवादानात् परिसरीययज्ञमण्डपे डा० कालिकाप्रसाद-शुक्लमहोदयोः, डा० जीतेन्दतिवारिमहोदयोः आचार्यत्वेन हनुमत्पूजनपूर्वकं कार्यक्रमस्य शुभारम्भोऽभवत्। अतः परं सरस्वतीदेव्याः समर्चनेन कार्यक्रमस्यारम्भः अभवत् । समुद्राटनसत्रे मुख्यातिथित्वेन मध्यप्रदेश-सर्वकारस्य महामहिमराज्यपालः-श्रीमंगुभाईपटेलमहोदयाः समुपस्थिताः । सारस्वतातिथित्वेन उज्जयिनीस्थ श्रीमहर्षिपाणिनिसंस्कृत एवं वैदिकविश्वविद्यालयस्य कुलपतिचराः - प्रो० मिथिलाप्रसादत्रिपाठिमहाभागाः उपस्थिताः। विशिष्टातिथिरूपेण समागताः जयपुरस्थ भारतीययुवसंसदसंस्थापकाः श्रीआशुतोषजोशीमहोदयाः । परिसरनिदेशकाः प्रो० रमाकान्त-पाण्डेयमहोदयाः सभायामध्यक्षपदमलंकृतवन्तः। कार्यक्रमेऽस्मिन् सहनिदेशकाः प्रो० नीलाभतिवारिमहोदयाः भारतीययुवमहोत्सवस्य विषये छात्रानवबोधितवन्तः । के० सं० विश्वविद्यालयस्य छात्रकल्याणसमितेः अध्यक्षः प्रो० मदनमोहनझामहाभागाः आभारतस्थ सर्वेषां परिसराणां विषये सूक्ष्मपरिचयं प्रदत्तवन्तः । युवमहोत्सवस्य संयोजकाः - प्रो० भारतभूषणमिश्रमहोदया आसन्। अस्याः सभायाः कुशलमञ्जसञ्चालनं डा० रमणमिश्रमहोदयैः कृतम्। प्रो० सोमनाथसाहुः, प्रो० अशोककच्छवाह, प्रो० सुबोधशर्मा, प्रो० कृपाशंकरशर्मा, डा० कालिकाप्रसादशुक्ल, डा०दातारामपाठक, डा० राकेशवर्मा, डा० कृष्णकांततिवारिप्रभृतयः आचार्याः तथा च परिसरीय सर्वेऽपि प्राध्यापकाः समुपस्थिताः आसन् ।

नाबार्डस्य ३५ परियोजनाभ्यः लोकनिर्माणविभागस्य अनुमोदनम् लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सञ्चिकायां हस्ताक्षरं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचले नाबार्डस्य ३५ परियोजनाः आरभ्यते इति सर्वकारेण अनुमोदनं दत्तम्। बुधवासरे लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहस्य हस्ताक्षरेण तस्य अनुमोदनं प्राप्तम्। राज्यसर्वकारस्य अनुमोदनस्य अन्तिमदिवसः बुधवासरे आसीत्। यतः नाबार्ड इत्यनेन राज्यसर्वकाराय प्रस्तावितमात्रेण लोकनिर्माणविभागस्य प्रस्तावस्य अनुमोदनं १७ सितम्बर दिनाङ्के कृतम् आसीत्। पीडब्ल्यूडी इत्यनेन १६ अक्टोबर् यावत् एताः सञ्चिकाः स्वच्छीकर्तव्याः आसीत्। सर्वासं परियोजनानां प्रशासनिकस्वीकृतिः व्ययस्वीकृतिः (एडीएस) लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहस्य अनुमोदनेन आसीत्। गौरवपूर्णं यत् नाबार्ड इत्यनेन १७ सितम्बर दिनाङ्के हिमाचलस्य कृते ३५ मार्गाणां परियोजनायाः अनुमोदनं कृतम् आसीत्। नाबार्डस्य सम्पूर्णायां परियोजनायां राज्यसर्वकारस्य भागः २९.५६ कोटिरूप्यकाणि अस्ति तथा च राज्येन २९५.६ कोटिरूप्यकाणि दातव्यानि सन्ति, शेषं प्रायः २६६ कोटिरूप्यकाणि ऋणद्वारा संगृहीतानि भविष्यन्ति। एडीएस-मध्ये विभागेन निर्धारितं कर्तव्यम् आसीत् यत् एतेषां मार्गाणां निर्माणे राज्यसर्वकारस्य भागस्य एकीकरणं कृतः भविष्यति, परन्तु सञ्चिकायाः प्रवेशस्य अभावात् परियोजनायाः अनुमोदनं निरुद्धं यदि बुधवासरे लोकनिर्माणमन्त्री अनुमोदनं न अदास्यत् तर्हि नाबार्ड परियोजनां निरस्तं कर्तुं शक्नोति स्म। एतेन हिमाचलप्रदेशसहितस्य लोकनिर्माणविभागस्य महती हानिः भवितुम् अर्हति स्म, परन्तु अधुना लोकनिर्माणमन्त्रिणः अनुमोदनेन हानिसंकटः निवारितः। इदानीं सर्वेषां नाबार्ड-परियोजनानां निर्माणमार्गः स्पष्टः अस्ति। अधुना पीडब्ल्यूडी परियोजनायाः डीपीआर सञ्जीकृत्य निर्माणस्य निविदाप्रक्रियाम् आरभेत। महत्त्वपूर्णा वार्ता अस्ति यत् प्रथमवारं लोकनिर्माणविभागेन अस्य कृते ऑनलाइन आवेदनं कृतम्। भविष्ये च सर्वाः नाबार्ड-परियोजनाः तस्य माध्यमेन प्रस्ताविता भविष्यन्ति।

पहाड़ी गल्लां हिमसंस्कृतवार्ता:

डुब्बी मरा ओ लोको

इस जमाने जो लग्गी अगग लोक नवां नवां कम्म कमायादे बेशर्म करयादे कम्म कलंगेह शरीफ शरमा कने मरी जायादे

बच्चे पालया करदी नौकराणियां बच्चेयां ते दूर सब जायादे कलियुगा रे एह तां रुझान ए मित्रो देखी जाओ नतीजे तां हाली आयादे

शर्म लज्ज कोई रई नी किसी जो झूठे झूठ गलायादे मावां बुढेयां री नेक कमाईयां बुलयां बिच उड़ायादे

रवींद्र कुमार शर्मा, घुमारवीं जिला बिलासपुर हि प्र

सगिया बहणी कने बणायादे रिशते एह केहड़ा पाप कमायादे कियां मुंह दसगे लोकां जो डुब्बी कने कहं नी मरी जायादे

कुड़ियां रे मावां बुढेयां जो हुन्दी परेशानी तांजे माहणु ऐहड़े कम्म कमायादे एह धरती कंह नी फटदी सै नकटे धरतिया च कंह नी समायादे

चतुष्पंक्तिराजमार्गेण संयुक्तानि भविष्यन्ति हिमाचलस्य प्रमुखानि शक्तिपीठानि

हिमसंस्कृतवार्ता: - धर्मशाला।

उत्तरभारतस्य प्रसिद्धानि शाकपीठानि चतुष्पंक्तिराजमार्गेण सम्बद्धं कर्तुं योजनाः प्रचलन्ति। मातुः ज्वालामुख्याः बज्रेश्वरीदेव्याः, चामुण्डायाः अनन्तरं च चिंतपूर्णी संयोजयितुं प्रस्तावेन धार्मिकपर्यटनस्य अपि प्रवर्धनं करिष्यति, सशक्तं पर्यटनपरिपथं च निर्मास्यति। राज्यस्य प्रसिद्धानां शक्तिपीठानां चतुष्पंक्तिमार्गपरिपथेन सह संयोज्य भक्ताः उत्तममार्गसंपर्कं प्राप्नुयुः। मातुः बज्रेश्वरीमन्दिरं भवतु वा मातुः ज्वालामुखीमन्दिरं, चामुण्डादेवी, माता चिंतपूर्णी माताबगलामुखी मन्दिराणि वा भवन्तु, प्रतिवर्षं लक्षशः फफफभक्ताः अत्र आगच्छन्ति। एतादृशेषु सर्वाणि प्रमुखानि मन्दिराणि अधुना चतुष्पंक्तिराजमार्गेण सम्बद्धानि भवन्ति। मण्डी-पठानकोट-चतुष्पंक्ति-मार्गः पठियारतः गमिष्यति,

जनानां कृते मां चामुण्डायाः मन्दिरस्य दर्शनस्य सुविधा भविष्यति। शिमला-मटौर चतुष्पंक्तिराजमार्गः मां ज्वालादेवीमन्दिरं बज्रेश्वरीमन्दिरं च संयोजयिष्यति। रानीतालतः मुबारिकपुरपर्यन्तं ५० कि. मी. दीर्घः चतुष्पंक्तिमार्गः अधुना मांचिन्तपुरीदेव्याः कृते उत्तमसुविधाः प्रदास्यति।

अन्ताराष्ट्रीयविमानस्थानकस्य निर्माणात् स्थितिः परिवर्तिष्यते

कांगड़ा-विमानस्थानकस्य अपि विस्तारः क्रियते। अत्र अन्ताराष्ट्रीयविमानस्थानकस्य निर्माणेन पर्यटकानाम् आगमनं वर्धते, पर्यटन-उद्योगाय महत् प्रवर्धनं च भविष्यति। हिमाचलसर्वकारेण अपि काङ्गड़ा पर्यटनराजधानी करणीयम् इति निर्णयः कृतः अस्ति, अस्याः दिशि प्रयत्नाः क्रियन्ते। सर्वाः परियोजनाः शीघ्रमेव साकाराः भविष्यन्ति। उपायुक्तः काङ्गड़ा हेमराजः बैरवा इत्यनेन उक्तं यत् हिमाचलप्रदेशः पर्यटकानां प्रथमा रुचिः अस्ति। तदतिरिक्तं महत्त्वपूर्णानां शक्तिपीठानां कारणात् लक्षशः धार्मिकपर्यटकाः अत्र आगच्छन्ति। चतुर्मासस्य निर्माणेन अत्र आगच्छन्तां भक्तानां कृते मार्गसंपर्कः उत्तमः भविष्यति। काङ्गड़ा-विमानस्थानकस्य विस्तारेण पर्यटकानां सङ्ख्यायां वृद्धिः भविष्यति। येन स्थानीयजनानाम् अपि लाभः भविष्यति।

अन्ताराष्ट्रीयकुल्लूदशहरा : सप्तदिनानि यावद् तपस्वीवत् वसन्ति ३,००० देवकार्यगणाः

हिमसंस्कृतवार्ता: - कुल्लूः। देवी-देवानां महाकुम्भे कुल्लूदशहरायां देवानां मुख्याः कार्यगणाः (कारकून) तपस्वीरूपेण निवसन्ति। देवपरम्परां निर्वहन् एते कार्यगणाः केवलं देवानां शिबिरेषु निर्मितं भोजनं खादन्ति। ते विपण्यां बहिः होटलेषु, भोजनालयेषु च जलं चायं च पातुमपि न शक्नुवन्ति। अस्मिन् समये दशहरा-उत्सवम् आयोजयितुं मण्डलात् ३०० तः अधिकाः देवी-देवताः आगताः सन्ति। प्रायः ३००० एतादृशैः कार्यगणैः देवानां नियमानाम् अनुसरणं कर्तव्यं भवति। प्रत्येकं देवेन सह प्रायः १० तः १२ प्रमुखाः कार्यगणाः सन्ति ये देवनियमैः बद्धाः भवन्ति। तेभ्यः अहर्निशं स्वस्य देवस्य सेवा कर्तव्या भवति।

अस्मिन् मुख्यतया देवस्य कार्यकर्तारः (कारदार), अर्चकः, गुरः, पुरोहितः, कायथः, भण्डारकः इत्यादयः केचन अन्ये च सन्ति। यद्यपि देवेन सह एतैः नियमानाम् अनुसरणं कर्तव्यं भवति तथापि कुल्लू दशहरायां एतेषां नियमानाम् अनुसरणम् अग्निपरीक्षायाः न्यूनं नास्ति। देवसमाजस्य ज्ञाता एवं जिला देवी- देवता- कारदारसंघस्य अध्यक्ष दौतरामठाकुरः, उपाध्यक्षः शेरसिंहः, टीसीमहंतः, कार्यकर्तारः भागेरामः राणा, इन्द्रसिंहः अमरसिंहः अवदन् यत् दशहरायां देवपरम्पराणां निर्वहनं कर्तव्यं भवति। नियमानुगुणं च देवानां मुख्यकार्यगणैः अनुसरणं कर्तव्यं भवति। ते अवदन् यत् यत्किमपि प्रकारस्य प्रमादः भवति चेत् देवाः रुष्टाः भवन्ति, तदर्थं धार्मिककार्यक्रमानाम् आयोजनं कर्तव्यम् भवति। देवसंस्कृतेः ज्ञाता डॉ. सूरतठाकुरः अवदत् यत् दशहरायां देवानां मुख्यकार्यगणानां कृते देवनियमानाम् अनुसरणम् आह्वानं भवति। तेभ्यः प्रतिपलं देवेन निर्मितनियमानुसारं गमनं भवति। भोजनात् पेयपर्यन्तं अनेकप्रतिबन्धानां सम्मुखीकरणं च कर्तव्यं भवति। तेभ्यः दशहरायाः सप्तदिनानि यावत् स्वस्य अस्थायीशिबिरेषु पाकं कृत्वा भोक्तव्यं भवति।

अग्रिममासात् भविष्यति हिमाचले वृष्टिः

हिमाचले अनावृष्टेः कालः शीघ्रमेव समाप्तः भविष्यति। जलवायुविभागेन आगामिसप्ताहात् वर्षा भविष्यति इति पूर्वानुमानं कृतम्। अक्टोबर्-मासस्य २३ दिनाङ्कात् परं राज्ये जलवायोः परिवर्तनं दृश्यते। अस्मिन् काले वर्षा भविष्यति, तापमानं च तीव्रगत्या न्यूनीभवति इति जलवायुविभागेन उक्तम्। मौसमविभागेन विगत१७दिनेषु सामान्यापेक्षया ९६

प्रतिशतं न्यूनवृष्टिः अभवत्। अस्मिन् काले सप्तमण्डलेषु वर्षा न अभवत्। वर्षातः अस्पृष्टानां मण्डलानां मध्ये बिलासपुर-चम्बा-हमीरपुर-कुल्लू-शिमला-सिरमौर-सोलनमण्डलानि सन्ति। काङ्गड़ायां सामान्यापेक्षया ९५ प्रतिशतं न्यूनावृष्टिः, किन्नौर ९८, लहौल-स्पितौ ९९, मण्ड्यां ७४, सोलने ४२ प्रतिशतं न्यूनावृष्टिः अभवत्। विगत २४ घण्टासु सम्पूर्णे राज्ये न्यूनतमतापमानस्य तीव्रगत्या न्यूनता दृश्यते। सम्प्रति राज्यस्य केलाङ्ग-कल्पा-नगरयोः अत्यन्तं शीतं अनुभूयते। अत्र रात्रौ तापमानं त्रयः पञ्चपर्यन्तं सेल्सियसपर्यन्तं प्राप्तम् अस्ति।

कण्वनगर्यां १२ संस्कृतप्रतियोगितासु छात्राः स्वप्रतिभां प्रदर्शितवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुलदीपमैन्दोला। कोटद्वारम्।

कण्वनगरीकोटद्वारे विकासखण्डदुग्डुयायाः खण्डस्तरीयाः द्विदिनात्मकाः संस्कृतछात्रप्रतियोगिताः रङ्गिणीकार्यक्रमैः सह समाप्ताः अभवन्। संस्कृतस्य प्रचारार्थं प्रवर्धनार्थं च सम्पूर्णे राज्ये प्रतिविकासखण्डेषु उत्तराखण्डसंस्कृताकादमीद्वारा प्रतियोगिताः आयोजिताः, येषु पौडीगढवालस्य सम्पूर्णविकासखण्डेषु अपि प्रतियोगिताः सम्पन्नाः अभवन्। पञ्चदशविकासखण्डेषु पोखडा, यमकेश्वरः, एकेश्वरः, खिर्षू, पाबौ, पौडी, कोटः, थलीसैण, नैनीडाण्डा, रिखणीखालः, वीरोखालम्, कल्जीखालं, जयहरीखालम् आहत्य सम्पूर्णजनपदे कनिष्ठवर्गस्य च वरिष्ठवर्गस्य प्रतियोगिताः सम्पन्नाः अभवन्। दुग्डुविकासखण्डे स्थितस्य जनता-इण्टर-कालेज-मोटाढाकस्थले छात्राः संस्कृतछात्रप्रतियोगितासु भागं गृहीतवन्तः। संस्कृतसमूहनाटके, संस्कृतसमूहनृत्ये, संस्कृतसमूहगायने, संस्कृत-आशुभाषणे, संस्कृतविवादे, संस्कृतश्लोकपाठे च प्रतियोगिताः आयोजिताः अभवन्। द्विदिनस्य कालखण्डे २५ विद्यालयेभ्यः ५०० छात्राः भागं गृहीतवन्तः। अकादमीद्वारा आयोजितस्य १६ तमसंस्कृतमहोत्सवस्य रूपेण कण्वनगरीभाषायां संस्कृते सर्वेषां दर्शकानां जनानां समूहः मालिन्याः तटे पुरातनं काणवश्रमं स्मरणं कुर्वन् आसीत्। अतीव उत्साहेन शिक्षकाः, प्राचार्याः, प्राध्यापकाः, अभिभावकाः, सामान्यजनाः च छात्रैः सह प्रेक्षकाः रंगशालायाः शोभां कृतवन्तः। प्रथमदिने कनिष्ठवर्गप्रतियोगिताः, द्वितीयदिने वरिष्ठवर्गप्रतियोगितायां आयोजनं सञ्जातं। समापनसमारोहस्य अवसरे अतिथयः भागं गृहीत्वा बालकानां कृते पुरस्कारं दत्त्वा स्वविचारं प्रकटितवन्तः, यस्मिन् प्रो. डॉ. अरुणिमा मिश्रा, डॉ. मनोरथप्रसादनौगाई, डॉ. महावीरसिंहविष्टः, डॉ. रमाकांतकुकरेती, श्रीमती बबीता, डॉ. मंजुकपरवाणः, के.वी.शास्त्री, सिद्धार्थकोटनाला, श्रीमती अर्चनासिंहरावतः आदयः शिक्षकाः समापनसमारोहे छात्रेभ्यः पुरस्कारं दत्तवन्तः।

अस्मिन् अवसरे सर्वेषां मार्गदर्शनं कुर्वन्ती डा. अरुणिमामिश्रा उक्तवती यत् द्विदिनात्मके कार्यक्रमे विविधविषयाणां छात्रैः संस्कृतभाषायां नृत्यानि, गीतानि, नाटकानि, भाषणानि च प्रस्तुतानि एषा सांस्कृतिकदृष्टिः देशस्य पुरातनसंस्कृतेः सभ्यतायाः च तादात्म्यं ददाति यत् अद्यत्वे अपि भारते कोऽपि व्यक्तिः सरलसंस्कृतं वक्तुं शक्नोति तस्मिन् कार्यक्रमान् अपि प्रस्तुतुं शक्नुमः यतः सम्पूर्णे विश्वे एतत् अस्माकं प्रतिष्ठां निर्वाहयितुम् अस्ति।

डॉ. मनोरथप्रसादनौगाई इत्यनेन उक्तं यत् कालिदासः नाटकरूपेण जगति यत् काणवश्रमस्य साहित्यं दत्तवान् तत् अद्यापि प्रसिद्धनाटककारेषु अग्रणी अस्ति तथा च एतस्य नाटकस्य लेखनात् संस्कृतसाहित्यस्य कवयः अस्मिन्

प्रथमस्थानं दत्तवन्तः। कण्वनगर्यां दुष्यन्तस्य शकुन्तलायाः च पुत्रः भरतः जातः, यस्य नामधेयेन समस्तभारतस्य नामकरणं भारतं जातम्। अद्यत्वे एषा कण्वनगरी विश्वे सर्वत्र प्रसिद्धा अस्ति। अद्यत्वे अपि अस्याः मालिन्याः तटे अस्माभिः एतस्य संस्कृतकार्यक्रमस्य आयोजनं कृतम् येन अस्माकं पुरातनसंस्कृतेः सजीवीकरणं जातम्।

राज्ये अनेकेषां बालकानां कृते पुरस्कारं दत्त्वा शैलेशमटियानीपुरस्कारेण पुरस्कृतः डॉ. मञ्जुकपरवाणः स्वमतेन उक्तवान् यत् संस्कृतम् अस्माकं सम्पदा अस्ति, तस्मात् एव सर्वाः भाषाः जातः, तस्य उपयोगः भाषाविज्ञानस्य, सङ्गणकस्य, विविधक्षेत्राणां विविधविषयाणां च कृते भवति अद्यत्वे अपि विज्ञानं संस्कृतं प्रति गच्छति यतोहि संस्कृते अन्तरिक्ष-ब्रह्माण्ड-सम्बद्धाः रहस्यपूर्णाः सूचनाः सन्ति।

समापनसमारोहस्य अध्यक्षः डॉ. महावीरसिंहविष्टः अवदत् यत् छात्राः अत्यल्पकाले एव संस्कृतसदृशं विषयं स्वीकृत्य उत्तमप्रस्तुतिं दत्तवन्तः, येन ज्ञायते यत् संस्कृतम् अतीव सरलभाषा अस्ति, यस्मिन् वयं सर्वे वार्तालापं कर्तुं शक्नुमः। मुख्यभूमिकां निर्वहन् गेप्ससंस्थानतः मनमोहनकाला उक्तवान् यत् संस्कृतं वैज्ञानिकभाषा अस्ति, सा सम्पूर्णभाषाविश्लेषणं कर्तुं शक्नोति, अद्य संस्कृतं प्रत्येकं क्षेत्रे प्रविशति, संस्कृतविद्वांसः सर्वेषां क्षेत्राणां कृते तस्य पाठ्यक्रमं सज्जीकृतवन्तः, येन प्रत्येकं विषयं जनाः पाठयितुं शक्वन्ते खण्डशिक्षाधिकारी अमितकुमारचंद्रः एवं खंडसंयोजकः कुलदीपमैन्दोलस्य नेतृत्वे 12 प्रतियोगितासु इसराना,

विमलाटम्टा, डॉ. मंजुकपरवाणः, किशोरबिडालिया, सिद्धार्थनैथनी, के.बी.शास्त्री, अर्चनासिंहरावतः, जनपदसहसंयोजकः रमाकांतकुकरेती, डॉ. अरुणिमा मिश्रा, डॉ. मनोरथप्रसादनौगाई, मीनाक्षी चमोली आदयः महत्वपूर्णभूमिकायाम् आसन्।

खण्डस्तरीय संस्कृतछात्रप्रतियोगितायाः कनिष्ठवर्गस्य प्रथमदिने रा.इ.का. कोटद्वारं संस्कृतनाटके प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, अटल रा.इ.का.कण्वघाटी, द्वितीयस्थानं प्राप्तवान्, शान्ति अन्तर्राष्ट्रीयविद्यालयः, दुर्गापुरी तृतीयं स्थानं प्राप्तवान्, यदा तु संस्कृतसमूहगीते द्वितीयं स्थानं प्राप्तम्, राजकीयबालिका-इण्टर-कॉलेज-कण्वघाटी च द्वितीयं स्थानं प्राप्तवान्, संस्कृतसमूहनृत्ये टी.सी.जी. पब्लिकस्कूल इति प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, महर्षिकण्वविद्यानिकेतनकण्वघाटीकोटद्वारं द्वितीयस्थानं प्राप्तवान्। तत्रैव राजकीयबालिका-उच्च-माध्यमिक-विद्यालय-लालपुरेण तृतीयस्थानं प्राप्तं। संस्कृतवादविवादे डी.ए.वी.पब्लिकस्कूल इति प्रथमस्थानं प्राप्तवान् तथा आदर्श-राजकीय-इण्टर-कॉलेज-कोटद्वारं द्वितीयस्थानं प्राप्तवान्, अटल-उत्कृष्ट-राजकीय-इण्टर-कॉलेज-कण्वघाटी तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। संस्कृत-आशुभाषणे परमार्थवैदिकगुरुकुलकण्वश्रमः प्रथमः, रा.इ.का.कोटद्वारं द्वितीयं, राजकीय-उच्च-प्राथमिक-विद्यालयः सिम्बलचौडः तृतीयः आसन्। श्लोकोच्चारणे टीसीजीपब्लिकस्कूल इति प्रथमः, परमार्थवैदिकगुरुकुलकण्वश्रमः द्वितीयः, महर्षिकण्व-विद्या-निकेतनं तृतीयः आसन्। संस्कृतछात्रप्रतियोगितायाः द्वितीयदिवसस्य अवसरे वरिष्ठवर्गस्य ६ प्रतियोगिताः सायंकालपर्यन्तं आयोजिताः अभवन् येषु गुरुरामराय-इण्टर-कॉलेज-धूलापोखलः संस्कृतनाटके प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, अटल-उत्कृष्ट-राजकीय-इण्टर-कॉलेजकण्वघाटी द्वितीयस्थानं प्राप्तवान्। संस्कृतसमूहगीते द्वितीयस्थाने रा.बा.इ.का. दुग्डु प्रथमस्थानं प्राप्तवान् तथा च हेरिटेज-एकेडमी-कोटद्वारं द्वितीयस्थानं प्राप्तवान् तथा च डा.पीताम्बरदत्तः राजकीय-स्नातकोत्तरमहाविद्यालयः कोटद्वारं तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। संस्कृतसमूहनृत्ये रा.बा.इ.का. दुग्डु प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, द्वितीयस्थानं च रा.इ.का.कुम्भिचौडं, मेहरबानसिंहकण्डारीसरस्वतीविद्यामन्दिरं तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। संस्कृतवादविवादे डी.ए.वी. पब्लिकस्कूल इति प्रथमस्थानं, गुरुरामराय-इण्टर-कॉलेज-धूलापोखलः द्वितीयस्थानं तथा हैप्पीहोमपब्लिकस्कूल इति तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। सेण्ट्जोसेफ्स्कूलकोटद्वारं संस्कृत-आशुभाषणे प्रथमस्थानं प्राप्तवान्। श्लोकोच्चारणे टीसीजीपब्लिकस्कूल इति प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, राजकीयस्नातकोत्तरमहाविद्यालयः द्वितीयस्थानं, मेहरबानसिंहकण्डारीसरस्वतीविद्यामन्दिरं तृतीयस्थानं प्राप्तवान्।

संस्कृतस्पर्धासु कोटविकासखण्डे संस्कृतविद्यालय भुवनेश्वरी सर्वोत्कृष्ट स्थानं लब्धवान्

वार्ताहारः -आचार्य नवीन ममगाई पौडी गढवालः। उत्तराखण्डसंस्कृत-अकादमीद्वारा आयोजितेषु विभिन्नेषु खण्डेषु अक्टूबर मासस्य पञ्चदश दिनाङ्के खण्डस्तरीयप्रतियोगिता आयोजिता, कोटखण्डस्य राजकीय इण्टर कालेज नहसैण प्रतियोगितायां प्रधानाचार्य संस्कृतविद्यालय भुवनेश्वरी च खण्डसंयोजकः च दीपप्रज्वलनेन कार्यक्रमस्य आरम्भं कृतवन्तः, तदनन्तरं विकासखण्डस्य विभिन्नाः विद्यालयाः भागं गृहीतवान् यस्मिन् ब्रिगेडियर विद्याधर जुयाल संस्कृत विद्यालय भुवनेश्वरी स्वसुन्दरप्रस्तुतिभिः सर्वान् आकर्षयन् कनिष्ठवर्ग - वादविवादे, आशुभाषणे, श्लोकोच्चारणे, समूहगायने, नृत्ये, नाटके च खण्डस्तरीयस्य सर्वेषु स्पर्धासु प्रथमस्थानं प्राप्तवान्, यत्र वरिष्ठवर्गस्य सः पंच स्पर्धासु द्वितीयस्थानं, एकस्मिन् च तृतीयस्थानं प्राप्तवान्। अधुना मण्डलस्य कृते सर्वेषां छात्राणां चयनं कृतम् अस्ति.समापनावसरे क्षेत्रीय विधायक राजकुमारः उपस्थिताः आसन्, सर्वेऽपि प्रतिभागिनः दलशिक्षकाणां आचार्य नवीन ममगाई,अनूप कुकरेती, कमलदीपस्य च निर्देशने सुन्दरं प्रदर्शनं प्रस्तुतवन्तः। एतस्मिन् अवसरे विद्यालयस्य प्रबन्धकः राजेन्द्र जुयाल प्रशन्नं भूत्वा शुभकामनाः दत्तवान्। प्रधानाचार्यःअनसुयाप्रसादः अवदत् यत् छात्राः सर्वोत्तमं प्राप्तवन्तः स्थितिः स्वस्य सुन्दरप्रदर्शनेन सह अधुना एते छात्राः मण्डले ततः राज्ये भागं गृह्णन्ति। वरिष्ठाचार्य नवीन जुयालः अवदत् यत् एतत् छात्राणां दिवारात्रौ परिश्रमस्य परिणामः अस्ति तथा च विद्यालयेन २००८ तमे वर्षात् अकादमीद्वारा आयोजितासु प्रतियोगितासु उत्तमः अभिलेखः निरन्तरं निर्वाहितः अस्ति।

